

ประโยค ป.ธ. ๕
แปล มคธเป็นไทย
สอบครั้งที่ ๒ วันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๔๘

๑. ครุ นาม ครุภาตพพา ปุคฺคลา ฯ เตน สทฺทนีติยํ ครุ อุกฺคเม ฯ ครุติ มาตาปิตาทยो คารวยุตฺตปุคฺคลา ฯ เต हि ครนฺติ อุกฺคจฺจนฺติ วิวฺรณฺติ อุกฺคตา ปาग्งา โหนฺตีติ ครุติ วุจฺจนฺติ ฯ อปิจ ปาสาณจฺจตฺตํ วิย ภาริยตฺถเณน ครุติ วุจฺจนฺตีติ วุตฺตํ ฯ ครุณํ ภาโว คารโว เตสุ ครุกรรมํ ฯ เตนญฺจกถายํ คารโว นาม ครุการปฺปโยคารเหตุ พุทฺธปฺปจฺเจกพุทฺธตถาคตสวากอาจริပ္ปชฺฌมาตาปิตุชฺฌกฺขาติกกฺกนิ-
อาทีสุ ยถาหารูปํ ครุกรรมํ สคารวตาติ วุตฺตํ ฯ โส สุกฺคิตคมนาทีนํ เหตุโต มงฺคฺลนฺติ วุจฺจติ ฯ มงฺคฺลตฺตวจนฺเนน จสฺส อคารวสฺส อมงฺคฺลตฺตํ ทิปิตํ โหติ ฯ อคารโว हि ทุคฺคตคมนาทีเหตุโต อมงฺคฺลนฺติ เวทิตพฺโพ ฯ เตนนาท ภควา สุภมาณวสฺส ฐมมํ เทเสนโต อิทฺธ มาณว เอกจฺโจ อิตฺถี वा ปุริโส वा ถทฺโธ โหติ อติมานี อภิวาเทตพฺพํ น อภิวาเทติ ปจฺจุจฺจาทพฺพํ น ปจฺจุจฺเจติ อาสนารหสฺส น อาสนํ เทติ มคฺการหสฺส น มคฺคํ เทติ สกฺกาตพฺพํ น สกฺกโรติ ครุภาตพฺพํ น ครุกรรมโรติ มาเนตพฺพํ น มาเนติ ปุชฺเชตพฺพํ น ปุชฺเชติ ฯ โส เตน กมฺเมเนน เอวํสมตฺเตน เอวํสมาทินฺเนน กายสฺส เกทา ปรมมรณา อปายํ ทุคฺคตํ วินิปาตํ นิรยํ อุปปชฺชติ โน เจ กายสฺส เกทา ฯเปฯ นิรยํ อุปปชฺชติ สเจ มนุสฺสสฺส ตํ อาคจฺจติ ยตถ ยตถ ปจฺจา ชายติ นิจฺจุลินโน โหติ นิจฺจุลินสํวตฺตนิกา เอสา มาณว ปฏฺิปปทา ยทิทํ ถทฺโธ โหติ อติมานี ฯเปฯ ปุชฺเชตพฺพํ น ปุชฺเชติ ฯ (มงฺคฺลตฺตททฺธิปนิยา ทฺติโย ภาโค/ข้อ ๒๖๒)

๒. สุวโจ จ นาม อตฺตโนปิ ปฺรสุสาปิ โทสปฺปหานาย ปฏฺิปปชฺชติ นาม ฯ ตสฺมาสฺส โสวจสฺสตา โทสปฺปหานคฺคณาคิคฺคเหตุ โหติ ฯ อปิจ วิเสสาธคิคฺคสฺส อหฺริ-
ภาวโต มงฺคฺลํ ฯ เตน วุตฺตํ เมตฺตสฺสตฺตวณฺณนํ โย हि ปุคฺคโล อิทํ น กาทพฺพนฺติ

วุดโต กิณเต ทิฏฐัง กิณเต สุตัง โก เม หุตวา วทลลิกิ อุปชฌาโย อาจริโย สนนทิกุโจ
สมภตโตติ วา วทลลิกิ ตุนทิกิภาเวน วา วิเหเจติ สมปฏิจจจิตวา วา น ตถา กโรติ โส
วิเสสาธคิมสสุ ทูเร โหติ ฯ โย ปน โอวทียมาโน สาธุ ภนเต สุกฺข วุตตัง อตตโน
วชฺช นาม ทุททสํ โหติ ปุณฺณิ มํ เอวรูปํ ทิสฺวา วเทยยาถ อนุกมเป อูปาทาย จิรสฺส
เม ตุมหากํ สนนติกา โอวาโท ลทฺธโรติ วทลลิกิ ยถาธุสิฏฺฐจฺจ ปฏฺธิปชฺชติ โส วิเสสาธคิมสสุ
อทุเร โหติ ฯ ตสฺมา เอวํ ปรสุส วจัน สมปฏิจจจิตวา กโรนโต สฺวโจติ ฯ

สฺวโจ จ ปน ทฺวิโธ โหติ เอกจฺโจ ปลลิตพฺโพ เอกจฺโจ น ฯ เตนนาท กกฎป-
มสฺสุตเต นานนฺตํ ภิกฺขเว ภิกฺขุ สฺวโจติ วทามิ โย จีวรปิณฑปาตเสนาสนคิลาน-
ปปจฺจยเภสชฺชปริกฺขารเหตุ สฺวโจ โหติ โสวจสฺสตํ อาปชฺชติ ฯ ตํ กิสฺส เหตุ ฯ
ตถปิ โส ภิกฺขเว ภิกฺขุ จีวร...ปริกฺขารํ อลภมาโน น สฺวโจ โหติ น โสวจสฺสตํ
อาปชฺชติ ฯ โย จ โช ภิกฺขเว ภิกฺขุ ฌมฺมเยว สกฺกโรนโต ฌมฺมํ ครุกโรนโต ฌมฺมํ
อปจายมาโน สฺวโจ โหติ โสวจสฺสตํ อาปชฺชติ ตมํ สฺวโจติ วทามิ ฯ ตสฺมาติห
ภิกฺขเว เอวํ ลิกฺขิตพฺพํ ฌมฺมเยว สกฺกโรนตา ฌมฺมํ ครุกโรนตา ฌมฺมํ อปจายมาโน สฺวจา
ภวิสฺสาม โสวจสฺสตํ อาปชฺชิสฺสามาติ เอวณปิ โว ภิกฺขเว ลิกฺขิตพฺพนฺติ ฯ (มงคลดฺด-
ทีปนิยา ทฺติโย ภาโค/ข้อ ๔๔๑ - ๔๔๒)

ใช้เวลา ๔ ชั่วโมง ๑๕ นาที.

เฉลย ประโยค ป.ธ. ๕

แปล มคธเป็นไทย

๑. บุคคลทั้งหลายที่ผู้อื่นพึงทำให้หนัก ชื่อว่า ครู ฯ เพราะเหตุนั้น ในปกรณ์ ชื่อสัททนีติ ท่าน (พระอัครวงศมหาเถระ) จึงกล่าวไว้ว่า ครู ชาติ เป็นไปในอรรถว่า ไปสูง ฯ บุคคลทั้งหลายผู้ควรแก่ความเคารพมีบิดามารดาเป็นต้น ชื่อว่า ครู ฯ จริงอยู่ บุคคลเหล่านั้น นักปราชญ์เรียกว่า ครู เพราะวิเคราะห์ว่า ย่อมลอยเด่น คือ เพียงฟู คือ เปิดเผย ได้แก่ เป็นผู้เลิศลอย คือ ปราภฏ ฯ อีกอย่างหนึ่ง บิดามารดาเป็นต้น เหล่านั้น นักปราชญ์เรียกว่า ครู เพราะอรรถว่า เป็นผู้หนัก ดุจฉัตรหิน ฉะนั้น ฯ ความ เป็นเป็นแห่งบุคคลผู้หนักทั้งหลาย ชื่อว่า คารวะ คือการ การทำให้หนักในบุคคลมีบิดา มารดาเป็นต้นเหล่านั้น ฯ

เพราะเหตุนั้น ในอรรถกถา พระอรรถกถาจารย์จึงกล่าวว่า การทำให้หนัก คือ ความเป็นผู้มีมีความเคารพตามสมควร ในบุคคลทั้งหลายมีพระพุทธเจ้า พระปัจเจก-พระพุทธเจ้า พระสาวกของพระตถาคต พระอุปัชฌาย์อาจารย์ บิดามารดาพี่ชาย พี่สาว เป็นต้น ผู้ควรแก่การประกอบความทำให้หนัก ชื่อว่า ความเคารพ ดังนี้ ฯ ความเคารพนั้น พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสว่า เป็นมงคล เพราะเป็นเหตุแห่งอริยผลมีการไปสู่คติ เป็นต้น ฯ ก็ ความที่ความไม่เคารพ ไม่เป็นมงคล เป็นอันพระองค์ทรงแสดงแล้ว ด้วยการตรัสถึงความที่ความเคารพนั้นเป็นมงคล ฯ แท้จริง ความไม่เคารพ บัณฑิต พึงทราบว่าเป็นมงคล เพราะเป็นเพราะเป็นเหตุแห่งอริยผลมีการการไปสู่คติ เป็นต้น ฯ

เพราะเหตุนี้ พระผู้มีพระภาคเจ้าเมื่อทรงแสดงธรรมโปรดสุภมาณพ จึงตรัส ว่า ดูก่อนมานพ คนบางคนในโลกนี้ (เป็นสตรีก็ตาม เป็นบุรุษก็ตาม) เป็นหญิงหรือ ชายก็ตาม เป็นคนกระด้าง ถือตัวจัด ไม่กราบไหว้บุคคลผู้ควรกราบไหว้ ไม่ลูกรับ บุคคลผู้ควรลูกรับ ไม่ให้ที่นั่งแก่ผู้ควรแก่ที่นั่ง ไม่ให้ทางแก่ผู้ควรแก่ทาง ไม่สักการะ

ผู้ควรสักการะไม่เคารพผู้ควรเคารพ ไม่นับถือผู้ควรนับถือ ไม่บูชาผู้ควรบูชา ฯ บุคคลนั้น เบื้องหน้าแต่กายแตกตายไป ย่อมเข้าถึง อบาย ทุกคติ วินิบาต นรก เพราะกรรมนั้น ที่ตนให้บริบูรณ์แล้วอย่างนั้น ยึดมั่นแล้วอย่างนั้น หากบุคคลนั้น ไม่เข้าถึงอบาย ทุกคติ วินิบาต นรก เบื้องหน้าแต่กายแตกตายไปถ้าเขามาสู่ความเป็นมนุษย์เกิดในที่ใด ๆ ใน ภายหลัง ย่อมเป็นผู้มีตระกูลต่ำในที่นั้น ๆ ดูก่อนมานพ ข้อที่บุคคลเป็นผู้กระด้าง ถือตัวจัด ฯฯ ไม่บูชาผู้ควรบูชา ย่อมเป็นปฏิปทาอันเป็นไปเพื่อความเป็นผู้มีตระกูล ต่ำ ดังนี้ ฯ

๒. กิธรรมดาบุคคลผู้ว่าง่าย ชื่อว่า ย่อมปฏิบัติเพื่อละโทษทั้งของตนทั้งของ คนอื่น ฯ เพราะฉะนั้น ความเป็นผู้ว่าง่ายของบุคคลนั้น ย่อมเป็นเหตุแห่งการบรรลุดุคณ คือการละโทษได้ ฯ อีกอย่างหนึ่ง ความเป็นผู้ว่าง่าย ชื่อว่า เป็นมงคล เพราะความเป็น ผู้ไม่ไกลการบรรลุดุคณพิเศษ ฯ เพราะเหตุนั้น ในอรรถกถาเมตตสูตร ท่านจึงกล่าวว่า ก็ บุคคลใด ถูกผู้อื่นกล่าวเตือนว่า ท่านไม่ควรทำสิ่งนี้ ย่อมพูดว่า ท่านเห็นหรือ ท่าน ได้ยินหรือ ท่านเป็นอะไรของเราจึงเตือน ท่านเป็นอุปัชฌาย์ เป็นอาจารย์ เป็นเพื่อน เห็นเป็นเพื่อนคบหรือ ดังนี้บ้าง ย่อมเบียดเบียน โดยความเป็นผู้หนึ่งเสียบ้าง รับปากแล้ว ไม่ทำอย่างนั้นบ้าง บุคคลนั้น ย่อมมีในที่ไกลการบรรลุดุคณพิเศษ ฯ ส่วนบุคคลใด ถูก ผู้อื่นตักเตือนอยู่ ย่อมพูดว่า ดีละ ท่านผู้เจริญ ท่านพูดดีแล้ว ขึ้นชื่อว่า โทษของตน ย่อมเห็นได้ยาก ท่านเห็นกรรมเห็นปานนี้แล้ว พึงอาศัยความเอ็นดูว่ากล่าวข้าพเจ้า แม้อีก ต่อกาลนาน ข้าพเจ้าจึงได้คำตักเตือนจากสำนักของท่าน ดังนี้ ทั้งปฏิบัติตามที่ ท่านสอน บุคคลนั้น ย่อมมีในที่ไกลการบรรลุดุคณพิเศษ ฯ เพราะฉะนั้น บุคคลรับคำ ของผู้อื่นอย่างนี้แล้วทำตาม ชื่อว่า คนว่าง่าย ฯ

ก็แล คนว่าง่ายมี ๒ ประเภท บางคนน่าสรรเสริญ บางคนไม่น่าสรรเสริญ ฯ เพราะเหตุนั้น พระผู้มีพระภาคเจ้า จึงตรัสไว้ในกถุญสมสูตรว่า ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุใด เป็นผู้ว่าง่าย ถึงความเป็นผู้ว่าง่าย เพราะเหตุแห่งจิวร บิณฑบาต เสนาสนะ และ คิลานเภลัชบริขาร เราไม่เรียกภิกษุนั้นว่าเป็นผู้ว่าง่าย ฯ ข้อนั้น เพราะเหตุไร ฯ ภิกษุ ทั้งหลาย เพราะว่า ภิกษุนั้น เมื่อไม่ได้จิวร....คิลานเภลัชบริขาร หาเป็นผู้ว่าง่ายไม่ หา ถึงความเป็นผู้ว่าง่ายไม่ ฯ ภิกษุทั้งหลาย ส่วนภิกษุใดแล สักการะเฉพาะธรรมอยู่ เคารพ ธรรมอยู่ นอบนบธรรมอยู่ ย่อมเป็นผู้ว่าง่าย ย่อมถึงความเป็นผู้ว่าง่าย เราเรียกภิกษุ

นั้นว่า เป็นผู้ว่าง่าย ๆ ภิกษุทั้งหลาย เพราะฉะนั้น พวกเธอพึงศึกษาในพระธรรมวินัย
นี้อย่างนี้ว่า เราทั้งหลาย ลักการะเฉพาะธรรม เคารพธรรม นอบนบธรรม จักเป็นผู้
ว่าง่าย จักถึงความเป็นผู้ว่าง่าย ภิกษุทั้งหลาย พวกเธอควรศึกษาอย่างนี้แล ดังนี้ ฯ

พระธรรมเจดีย์ ธรรมเสฏโฐ วัดกัลยาณมิตร...เฉลย.

สนามหลวงแผนกบาลี...ตรวจแก้.